

MIEJSCA PAMIĘCI
Kraków
[Park im. Henryka Jordana](#)

Biskup Albin Małysiak

Krakowski biskup Albin Małysiak, oddany służbie Bogu i Ojczyźnie, poświęcił się pracy duszpasterskiej w czasach komunistycznego zniewolenia. Znany jako człowiek skromny i wrażliwy na ludzką krzywdę, nazywany był Bożym gawędziarzem, bowiem umiał trafić do serc młodzieży. Stworzył jeden z najaktywniejszych krakowskich ośrodków duszpasterstwa akademickiego. Po 1989 r. zaangażował się w starania o powrót nauczania religii do szkół. Aktywnie wspierał prawo katolików do posiadania własnych środków masowego przekazu, angażując się w działania na rzecz Radia Maryja.

Albin Małysiak, Bishop of Kraków, dedicated to the service to God and country, was devoted to pastoral care in the days of Communist regime. Known as a modest man sensitive to people's misfortunes, he was called "God's storyteller", as he successfully appealed to the hearts of young people. He created one of the most active university pastoral centers in Kraków. After 1989, he became involved in the efforts to bring back religious education to schools. An avid advocate of the right of Catholics to have their own media, he supported the Radio Maryja community.

Autor rzeźby/sculptor: ks. Leszek Kruczek SDB

Henryk Sienkiewicz

Henryk Sienkiewicz, najpoczytniejszy i najszerzej na świecie znany polski pisarz, laureat literackiej Nagrody Nobla za całokształt twórczości, pozostał do śmierci wierny fundamentalnym wartościom cywilizacji łacińskiej. Jako inicjator niezliczonych przedsięwzięć oświatowych i filantropijnych budujących narodową tożsamość, stał się najstynniejszym „ambasadorem” ojczyzny pozbawionej przez zaborców niepodległości. Umierał ze słowami: „Nie zobaczę już wolnej Polski”, ale swą literaturą wychował pokolenia rodaków, które ją wywalczyły i jej w najcięższych próbach nie opuściły.

Henryk Sienkiewicz, the most popular Polish writer in the world and winner of the Nobel Prize in Literature, remained faithful to the fundamental values of the Latin civilization until his death. As a driving force behind numerous educational and philanthropic initiatives for building national identity, he became the most famous “ambassador” of the partitioned country robbed of independence. “I will not live to see free Poland” were his dying words, but his literature raised generations of his countrymen, who won back that freedom and stood by their country in its darkest moments.

Autor rzeźby/sculptor: Józef Opala

Zofia Kossak-Szczucka

Zofia Kossak, jedna z największych polskich pisarek XX w., autorka powieści historycznych – znanych na Zachodzie, a po wojnie objętych cenzurą w PRL – dawała w swojej twórczości świadectwo wiary chrześcijańskiej i przywiązania do tradycji. Znakomita publicystka, czynem wskazała, że katolikowi nie wolno zachowywać się biernie wobec zła. Pod niemiecką okupacją założyła w Warszawie w 1942 r. Tymczasowy Komitet Pomocy Żydom „Żegota”. Była więźniarką niemieckiego obozu koncentracyjnego Auschwitz-Birkenau. Po wojnie odznaczona została medalem Sprawiedliwy wśród Narodów Świata.

Zofia Kossak, one of the greatest Polish 20th-century writers, was an author of historical novels that were known in the West but censored in the post-war Communist Poland. Her works were a testament to her Christian faith and devotion to tradition. An outstanding journalist, she proved with her deeds that a Catholic mustn't be indifferent in the face of evil. In 1942, in German-occupied Warsaw, she founded the “Żegota” Provisional Committee for Aid to the Jews. She was a prisoner of the German Auschwitz-Birkenau concentration camp. After the war, she was recognized as a Righteous Among the Nations.

Autor rzeźby/sculptor: Józef Opala

General Elżbieta Zawacka 'Zo'

General Elżbieta Zawacka „Zo”, słynna kurierka Komendy Głównej Związku Walki Zbrojnej, a potem Armii Krajowej, emisariuszka do Londynu, sama wytyczała trasy kurierskie wiodące podczas II wojny światowej przez okupowaną Europę do Londynu, gdzie swoją siedzibę miał Rząd Rzeczypospolitej na Uchodźstwie. Ryzykując życiem, ponad sto razy przekroczyła granicę z III Rzeszą. Przewoziła tajną pocztę władz podziemnych oraz pieniądze potrzebne do bieżącej działalności konspiracyjnej. Była jedyną kobietą wśród 316 cichociemnych i jedną z dwóch kobiet generałów Wojska Polskiego.

General Elżbieta Zawacka "Zo" was a famous courier of the Main Command of the Union of Armed Struggle, which later became the Home Army. As an emissary during World War II, she set out her own routes through occupied Europe to London, where the Polish government-in-exile resided. Risking her life, she crossed the border with the Third Reich more than a hundred times. She transported secret letters of the underground authorities and the money needed for clandestine operations. She was the only woman among 316 Cichociemni ("Silent Unseen") and one of two female generals in the Polish Army.

Autor rzeźby/sculptor: Wiesław Domański

Danuta Siedzikówna 'Inka'

Danuta Siedzikówna „Inka”, sanitariuszka jednego z oddziałów słynnej 5. Wileńskiej Brygady Armii Krajowej mjr. Zygmunta Szendzielarza „Łupaszki”, stanęła przed plutonem egzekucyjnym w gdańskim więzieniu w 1946 r., gdy miała 17 lat. Komunistyczny sąd skazał ją na śmierć po bestialskim śledztwie, podczas którego nie wydała nikogo. W szeregi Armii Krajowej wstąpiła, gdy miała 15 lat, po śmierci matki rozstrzelanej przez Niemców. Pozostała w podziemiu po II wojnie światowej, by walczyć o Polskę niepodległą. Wrogom oddawała opatrunki, nigdy nie użyła broni.

Danuta Siedzikówna "Inka" was a medical orderly in one of the units of the famous 5th Wilno Brigade of the Polish Home Army under the command of Major Zygmunt Szendzielarz "Łupaszko". In 1946, at the age of 17, she faced a firing squad in a Gdańsk prison. The Communist court sentenced her to death following a brutal and humiliating investigation, in which she gave no-one away. She joined the Polish Home Army at 15 after witnessing her mother being executed by the Germans. After World War II, she remained a part of the Polish Underground State to fight for Poland's independence. She handed bandages to enemies and never used a weapon.

Autor rzeźby/sculptor: ks. Leszek Kruczek SDB

Ks. Władysław Gurgacz

Ksiądz Władysław Gurgacz wstąpił po II wojnie światowej do oddziału partyzanckiego Polskiej Podziemnej Armii Niepodległościowców, obejmując opieką duszpasterską młodzież z Nowego Sącza i okolic, tworzącą PPAN. Żołnierze mówili o nim „Ojciec”, ponieważ wskazywał im zgodne z nauką chrześcijańską metody działania. Odprawiał codziennie Msze św. i dbał o to, by młodzi ludzie walczący ze złem narzuconego przez ZSRS systemu nie utracili wiary. Nie skorzystał z możliwości ucieczki po aresztowaniu współtowarzyszy, stanął wraz z nimi przed sądem, został skazany na śmierć i stracony.

Father Władysław Gurgacz joined a guerilla unit of the Polish Underground Army of Independence Fighters after World War II, providing pastoral care to the youth from the Nowy Sącz region who formed his unit. The soldiers called him "Father" because he showed them methods of operation compatible with Christian teachings. He celebrated masses every day and made every effort to help the young people fighting against the evil system imposed by the Soviet Union keep their faith. Having refused to escape after his comrades were arrested, he stood with them before the court, was sentenced to death, and executed.

Autor rzeźby/sculptor: ks. Robert Kruczek SDB

Ks. Zdzisław Peszkowski

Ksiądz Zdzisław Peszkowski był jednym z nielicznych polskich jeńców wojennych z obozu w Kozielsku, którzy uniknęli rozstrzelania przez Sowieców w Katyniu wiosną 1940 r. Przez lata walczył o prawdę i pamięć o Zbrodni Katyńskiej – zarówno na emigracji, gdzie jako duchowny poświęcał się wychowaniu polskiej młodzieży, jak i w kraju, do którego powrócił w 1989 r., by założyć Fundację „Golgota Wschodu”. W latach 90. XX w. brał udział w ekshumacjach oficerów zamordowanych przez NKWD w Katyniu, a także w pracach na miejscach pochówku Polaków w Miednoje oraz Charkowie-Piatichatki.

Father Zdzisław Peszkowski was one of the few Polish prisoners of war from the Kozielsk camp to escape the execution by the Soviets in Katyn in the spring of 1940. For many years, he fought for the truth and remembrance of the Katyn Massacre, both in exile, where as a priest he devoted himself to the education of Polish youth, and in the country, where he returned in 1989 to establish the "Golgota Wschodu" ("Golgotha of the East") Foundation. In the 1990s, he participated in the exhumations of the officers murdered by the NKVD in Katyn, and in the works at the burial sites of Poles in Miednoje and Kharkiv-Piatichatki.

Autor rzeźby/sculptor: ks. Robert Kruczek SDB

Andrzej Małkowski

Andrzej Małkowski, wychowawca młodzieży, był twórcą polskiego skautingu. Do modelu wypracowanego przez Roberta Baden-Powella wprowadził polskie niepodległościowe elementy, a nowy ruch nazwał harcerstwem. „Harcerstwo to skauting plus niepodległość” – twierdził. Podczas I wojny światowej walczył w Legionach Polskich oraz Błękitnej Armii generała Józefa Hallera, podczas pobytu w Stanach Zjednoczonych zakładał ochotnicze polskie oddziały wojskowe. Jego żona, Olga Małkowska, wprowadziła pozdrowienie „czuwaj” i napisała refren hymnu harcerskiego „Wszystko, co nasze, Polsce oddamy...”

Andrzej Małkowski, youth educator, was the founder of the Polish scouting movement. He enriched the model developed by Robert Baden-Powell with elements relevant to the Polish struggle for independence. “Our version of the movement is scouting plus independence”, he said. During World War I, he fought in the Polish Legions and General Haller’s Blue Army. During his stay in the United States, he founded volunteer Polish troops. His wife, Olga Małkowska, created the scout greeting “Stay alert!” and wrote the chorus of the scout anthem: “Everything we have we’ll give to Poland”.

Autor rzeźby/sculptor: Maciej Zychowicz

Książe kardynał Adam Stefan Sapieha

Ksiądz kardynał książę Adam Stefan Sapieha, metropolita krakowski, w najtrudniejszych czasach obu wojen światowych oraz komunistycznych rządów stawał w obronie praw Narodu. Nigdy nie przechodził obojętnie wobec ludzkiej biedy, organizował pomoc dla potrzebujących. Był arystokratą nie tylko z urodzenia, ale także z ducha. Stanowczy, nieugięty w swych poglądach, nazywany jest Księciem Niezłomnym. Zapisał się w historii jako człowiek żarliwej modlitwy i skromności, łączący godność z prostotą. Jego pogrzeb stał się 100-tysięczną manifestacją wierności narodu wobec Kościoła.

Prince Cardinal Adam Stefan Sapieha, Archbishop of Krakow, defended the rights of the nation in the most difficult moments of the two world wars and the Communist regime. He was never indifferent to poverty and provided help for the disadvantaged. He was an aristocrat by birth as well as in spirit. Resolute, adamant in his views, he was called the Steadfast Prince. He went down in history as a man of genuine faith and modesty, combining a sense of dignity with straightforwardness. His funeral became a manifestation of devotion of the nation to the Catholic Church, gathering 100,000 people.

Autor rzeźby/sculptor: Jan Siek

Maria Skłodowska-Curie

Maria Skłodowska-Curie, polska fizyk i chemik, jest jedynym uczonym uhonorowanym Nagrodą Nobla w dwóch dziedzinach nauk przyrodniczych – w 1903 r. z fizyki, wraz z mężem Pierre’em Curie i Henrim Becquerelem za badania nad promieniotwórczością, i w 1911 r. z chemii, za wydzielenie czystego radu i badanie właściwości chemicznych pierwiastków promieniotwórczych. Opracowała teorię promieniotwórczości, techniki rozdzielania izotopów promieniotwórczych, a także odkryła dwa nowe pierwiastki – rad oraz polon. Ten ostatni nazwała na cześć swojej Ojczyzny. Z jej inicjatywy wykorzystano zjawisko promieniotwórczości do leczenia raka.

Maria Skłodowska-Curie was a Polish physicist and chemist. To date, she is the only person to have won the Nobel Prize in two different fields of natural science: in 1903 in physics, together with Pierre Curie, her husband, and Henri Becquerel for their research on radioactivity, and in 1911 in chemistry, for the isolation of pure radium and the study of the chemical properties of radioactive elements. She developed the theory of radioactivity and the techniques of radioisotope separation, and discovered two elements: radium and polonium, naming the latter after her homeland. She initiated the use of radioactivity in the treatment of cancer.

Autor rzeźby/sculptor: Piotr Ochelski

Ignacy Jan Paderewski

Ignacy Jan Paderewski, wybitny pianista i kompozytor, koncertujący na całym świecie, wykorzystywał swą międzynarodową sławę do wspierania zmagania o niepodległą Polskę w epoce rozbiorów Polski na przełomie XIX i XX w. oraz podczas II wojny światowej, gdy ojczyzna znalazła się pod niemiecko-sowiecką okupacją. Ufundował w Krakowie Pomnik Grunwaldzki, którego odsłonięcie w 500. rocznicę zwycięstwa nad Krzyżakami stało się ogromną patriotyczną manifestacją. Był premierem i ministrem spraw zagranicznych odrodzonej Rzeczypospolitej, jego podpis widnieje pod traktatem wersalskim.

Ignacy Jan Paderewski, a distinguished pianist and composer who toured the whole world, used his international fame to support his nation's struggle for independence during the partitions of Poland at the turn of the 19th and 20th centuries, and during World War II, when the country was under the German and Soviet occupation. He funded the Grunwald Monument in Kraków; its unveiling, marking the 500th anniversary of the victory over the Teutonic Knights, became a great patriotic manifestation. He was the Prime Minister and Minister of Foreign Affairs in the reborn Republic of Poland. He signed the Treaty of Versailles.

Autor rzeźby/sculptor: Piotr Ochelski

Św. Maksymilian Maria Kolbe

Święty Maksymilian Maria Kolbe został uznany męczennikiem Kościoła katolickiego, bowiem jako więzień niemieckiego obozu koncentracyjnego Auschwitz oddał z własnego wyboru życie za wyznaczonego na śmierć głodową Franciszka Gajowniczka. Umierając za nieznanego mu człowieka, dał świadectwo wierności Ewangelii oraz głoszonej przez siebie miłości do Boga i ludzi. W okresie międzywojennym był twórcą największych polskich czasopism katolickich, miesięcznika o prawie milionowym nakładzie „Rycerz Niepokalanej” i „Małego Dziennika”, wydawanych w klasztorze franciszkanów w Niepokalanowie.

Saint Maximilian Maria Kolbe was declared a martyr of the Catholic Church. As a prisoner of the German concentration camp in Auschwitz, he chose to give his own life for that of Franciszek Gajowniczek, a man singled out for death by starvation. By dying for someone he didn't even know, he showed his devotion to the Gospel as well as to the love of God and people that he preached. In the interwar period, he had founded "Rycerz Niepokalanej" ("Our Lady's Knight"), one of the largest Polish Catholic monthlies, with a circulation of almost a million copies, and "Mały Dziennik" ("Little Daily") published in the Franciscan monastery in Niepokalanów.

Autor rzeźby/sculptor: ks. Leszek Kruczek SDB

Karolina Lanckorońska

Karolina Lanckorońska, znana w II Rzeczypospolitej historyk sztuki, działała po zajęciu Lwowa przez armię sowiecką we wrześniu 1939 r. w Związku Walki Zbrojnej. Gdy Niemcy wkroczyli do miasta w 1941 r., starała się o ukaranie gestapowców winnych wymordowania ponad 40 polskich profesorów. Za niezłomną postawę została uwięziona w niemieckim obozie koncentracyjnym Ravensbrück. Po II wojnie światowej założyła na emigracji Fundację Lanckorońskich wspierającą rozwój polskiej kultury na uchodźstwie. W 1994 r. przekazała Polsce bezcenną kolekcję dzieł sztuki z rodowych zbiorów.

Karolina Lanckorońska was a well-known art historian in interwar Poland. In 1939, after Lviv was invaded by the Soviet Army, she became involved in the Union of Armed Struggle. When the Germans entered the city in 1941, she tried to have the Gestapo officers responsible for the death of over 40 Polish professors punished. Her steadfast attitude cost her her imprisonment in the German concentration camp in Ravensbrück. After World War II, she established the Lanckoroński Foundation in exile, supporting the development of Polish culture abroad. In 1994, she donated a priceless art collection from her ancestral heritage to Polish cultural institutions.

Autor rzeźby/sculptor: Józef Opala

Bł. kard. Stefan Wyszyński

Stefan Wyszyński, prymas Polski, zwany Prymasem Tysiąclecia, prowadził Kościół katolicki przez 33 lata komunizmu, realizując plan religijnej oraz moralnej odnowy narodu. Aresztowany w 1953 r., w odosobnieniu przygotował koncepcję obchodów Tysiąclecia (Milenium) Chrztu Polski w 1966 r. Jasnogórskie Śluby Narodu, napisane przez niego podczas uwięzienia i złożone na Jasnej Górze przez wiernych w 1956 r., rozpoczęły proces odrodzenia społeczeństwa, kontynuowany podczas Wielkiej Nowenny: modlitwy i peregrynacji po całej Polsce kopii cudownego obrazu Matki Boskiej Jasnogórskiej.

Stefan Wyszyński, Primate of Poland, known as the Primate of the Millennium, was the leader of the Catholic Church for 33 years during the Communist rule in Poland. He implemented the plan of religious and moral renewal of the nation. Arrested in 1953, he laid down the concept of the 1966 celebration of Poland's millennium of Christianity while interned. During his imprisonment, he wrote the Jasna Góra Vows of the Nation, which the faithful took in the Jasna Góra Monastery in 1956. Thus, the process of revival of the society began and continued during the Great Novena: the peregrination of the copy of the miraculous image of the Black Madonna of Częstochowa throughout Poland.

Autor rzeźby/sculptor: Maciej Zychowicz

Św. Jan Paweł II

Święty Jan Paweł II, Karol Wojtyła, polski kardynał, został wybrany w 1978 r. na Stolicę Piotrową jako pierwszy od 450 lat papież nie-Włoch. Był bezkompromisowym i nieugiętym obrońcą ładu moralnego, rodziny oraz życia człowieka od poczęcia po naturalną śmierć. Nieustannie wzywał do budowy cywilizacji miłości. W całym świecie budził głód ducha i bronił wiary, nieustraszenie głosił Ewangelię, przyciągając rzesze młodzieży. Współczesnemu człowiekowi pozostawił własne świadectwo godnej śmierci i zmagania się z cierpieniem. Dzięki jego moralnemu wsparciu upadł system komunistyczny.

Saint John Paul II, Karol Wojtyła, Polish Cardinal, was elected for the Holy See in 1978 as the first non-Italian Pope in 450 years. He was an uncompromising and relentless defender of the moral order, family, and human life from conception to natural death. He constantly urged people to foster a civilization of love. Everywhere he went, he inspired a yearning for spirituality and defended the faith, tirelessly preaching the Gospel and attracting crowds of young people. His last days of suffering and dignified death were an example for his contemporaries. Thanks to his moral support, the Communist system collapsed.

Autor rzeźby/sculptor: Stefan Dousa

Tadeusz Kościuszko

Tadeusz Kościuszko (1746-1817), bohater narodów polskiego i amerykańskiego, który jako inżynier wojskowy przyczynił się do zwycięstwa wojsk amerykańskich w wojnie o niepodległość (1775-1783) i został generałem. Gdy po uchwaleniu Konstytucji 3 maja w 1791 r. do Rzeczypospolitej wkroczyła stutysięczna armia rosyjska, stanął do walki w wrogiem. W 1794 r. przeprowadził insurekcji nazwanej od jego nazwiska kościuszkowską. Rodacy upamiętnili jego czyny usypaniem kopca na Wzgórzu Błogostawionej Bronisławy w Krakowie. Spoczywa na Wawelu, jego serce zaś - na Zamku Królewskim w Warszawie.

Tadeusz Kościuszko (1746-1817) was a hero of the Polish and American nations. As a military engineer, he contributed to the victory of the American Revolutionary War (1775-1783) and became a general. When the Polish Constitution of May 3, 1791 was adopted and the Russian army invaded the Polish-Lithuanian Commonwealth, he stood up against the enemy. In 1794, he launched an insurrection that was named after him. Poles commemorated his deeds by building a mound in his honor on the Hill of Blessed Bronisława in Kraków. He was buried at the Wawel Castle in Kraków, whereas his heart rests at the Royal Castle in Warsaw.

Major Zygmunt Szendzielarz 'Łupaszko'

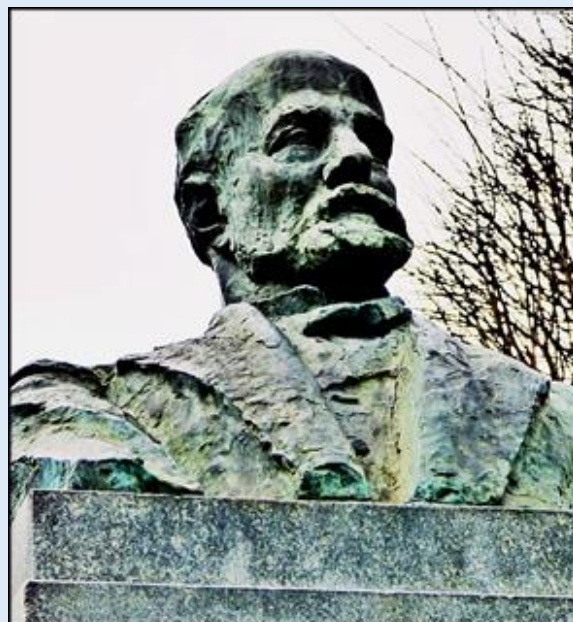

Zygmunt Szendzielarz „Łupaszko” przeszedł do legendy jako niezłomny „Żołnierz Wyklęty”, marzący o niepodległej Polsce „czystej jak łąka”. Od 1939 r. wymykał się przez lata ścigającym go niemieckim, sowieckim i komunistycznym okupantom. Walczył na Wileńszczyźnie, Białostocczyźnie, Podlasiu, Warmii, Mazurach, Pomorzu. Był jednym z najgroźniejszych dowódców antykomunistycznego podziemia. Skazany na osiemnastokrotną karę śmierci, został zamordowany strzałem w tył głowy. W 2013 r. jego szczątki odnaleziono i zidentyfikowano w kwaterze „Łączka” na warszawskim cmentarzu Powązkowskim.

Zygmunt Szendzielarz "Łupaszko" went down in history as a steadfast "Cursed Soldier", dreaming of independent Poland "pure as a dove". Hunted down since 1939, he avoided capture by German and Soviet invaders and Communist government. He fought in the Vilnius, Białystok, Podlasie, Warmia and Mazury, and Pomerania regions. He was one of the most feared commanders of the anti-Communist underground resistance. Sentenced to 18 death penalties, he was shot in the head in 1951. In 2013, his remains were identified in the "Ł" section of the Powązki Cemetery in Warsaw.

Autor rzeźby/sculptor: Wojciech Batko

Henryk Jordan – twórca ‘ogródków jordanowskich’

Stanisław Staszic

Stanisław Staszic (1755-1826), oświeceniowy pisarz i działacz polityczny, wywarł swoimi broszurami politycznymi wpływ na podjęcie i przeprowadzenie reform państwa w czasie Sejmu Wielkiego 1788-1792. Założył Towarzystwo Rolnicze Hrubieszowskie, stając się tym samym prekursorem spółdzielczości w Polsce. Jako geolog i badacz natury odegrał ważną rolę w rozwoju przemysłu - dzięki niemu rozkwitł najstarszy w Rzeczypospolitej Staropolski Okręg Przemysłowy. Z jego inicjatywy powstawały kopalnie węgla, pierwsze w Królestwie Polskim huty cynku oraz ośrodki hutnictwa żelaza.

Stanisław Staszic (1755-1826) was a writer and political activist of the Polish Enlightenment. His political writings spurred the state reforms adopted during the Great Sejm of 1788-1792. He founded the Hrubieszów Agricultural Society, thus becoming the precursor of cooperatives in Poland. As a geologist and nature researcher, he played an important role in the development of Polish industry. It was thanks to him that the Old-Polish Industrial Region flourished. He initiated the creation of coal mines, and the first zinc and iron mills in the Kingdom of Poland.

Pułkownik Łukasz Ciepliński

Łukasz Ciepliński, oficer Wojska Polskiego, walczył w podziemnej Armii Krajowej w latach 1939–1945, a pod sowiecką okupacją Polski po 1945 r. był prezesem IV Zarządu Głównego konspiracyjnego Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość”. Skazany przez komunistyczny sąd z sześcioma podkomendnymi na śmierć, został wraz z nimi zamordowany 1 marca 1951 r. W rocznicę ich egzekucji obchodzony jest Narodowy Dzień Pamięci „Żołnierzy Wyklętych”. „Cieszę się, że będę zamordowany jako katolik za wiarę świętą, jako Polak za Polskę niepodległą i szczęśliwą” – pisał w grypsach z więzienia.

Łukasz Ciepliński, officer of the Polish Army, fought in the underground Home Army in the years 1939–1945. Later, under the Soviet rule, he was the President of the 4th Command of the clandestine Freedom and Independence Movement. Sentenced to death by the Communist court along with six subordinates, he was killed by their side on 1st March 1951. The anniversary of their execution is celebrated as the National Day of Remembrance of the “Cursed Soldiers”. “I am glad that I will die a Catholic for the holy faith and a Pole for the independent and joyous Poland”, he wrote in a letter smuggled from prison.

Autor rzeźby/sculptor: Wiesław Domański

Juliusz Słowacki

Juliusz Słowacki (1809-1849), pochodzący z Krzemieńca na Wołyniu wielki polski poeta romantyczny, zwolennik zbrojnej walki z caratem. W dramacie „Kordian” opisał pokolenie zmuszone do podjęcia zmagania z zaborcą. Historię pojmował jako urzeczywistnianie się boskiego planu. Niedokończony poemat „Król-Duch”, w którym próbował wniknąć w sens dziejów, miał dać odpowiedź na pytania o wartości uobecniające się w historii i siłę nimi kierującą. Jego szczątki zostały w 1927 r. sprowadzone z Paryża i zgodnie z wolą marszałka Józefa Piłsudskiego złożone na Wawelu, „bo królom był równy”.

Juliusz Słowacki (1809-1849) was a great Polish Romantic poet and a supporter of the armed struggle against the Russian occupation. In the drama Kordian, he depicted a generation forced to fight against the invader. He saw history as a manifestation of God's plan. The Spirit King, his unfinished poem, was meant to grasp the meaning of the values present throughout history and the power that guided it. His remains were brought to Poland from Paris in 1927 and, in accordance with the wishes of Marshal Józef Piłsudski, buried at the Wawel castle – an honor bestowed upon him since the poet was the “peer of kings”.

Hugo Kołłątaj

Hugo Kołłątaj (1750-1812) jako współpracownik Komisji Edukacji Narodowej zreformował Akademię Krakowską (dziś: Uniwersytet Jagielloński) wprowadzając wykładowy język polski, zapraszając znakomitych uczonych, inicjując budowę Kolegium Fizycznego, Obserwatorium Astronomicznego oraz Ogrodu Botanicznego. Był jednym z twórców Konstytucji 3 maja w 1791 r. oraz ostatniego aktu prawnego I Rzeczypospolitej, uniwersału połanieckiego, zapowiadającego przyznanie ziemi chłopom biorącym udział w powstaniu kościuszkowskim 1794 r. Za udział w zbrojnym zrywie spędził 8 lat w austriackim więzieniu.

Hugo Kołłątaj (1750-1812) was a reformer of the University of Kraków, known today as the Jagiellonian University. He introduced lectures in the Polish language, invited excellent scholars, and initiated the construction of the College of Physics, the Astronomical Observatory, and the Botanical Garden. He was one of the creators of the Constitution of May 3, 1791, and the last legal act of the Polish-Lithuanian Commonwealth, the Proclamation of Połaniec, which was to grant land to the peasants participating in the Kościuszko Uprising of 1794. For his involvement in the insurrection, he spent eight years in an Austrian prison.

Rotmistrz Witold Pilecki

Rotmistrz Witold Pilecki poszedł w 1940 r. ochotniczo do niemieckiego obozu koncentracyjnego Auschwitz w Oświęcimiu, żeby zebrać informacje o losie więźniów i przesać je polskim strukturom podziemnym. W nieludzkich warunkach lagrowych założył Związek Organizacji Wojskowej. Jest znany w Europie jako autor pierwszych na świecie raportów o zbrodniach popełnianych tam na Polakach, Żydach zwożonych z całej Europy i przedstawicielach innych narodów. Został aresztowany przez Urząd Bezpieczeństwa w 1947 r., skazany przez komunistyczny sąd na śmierć i rozstrzelany w 1948 r. w Warszawie.

Cavalry Captain Witold Pilecki let himself get caught and sent to the German concentration camp Auschwitz in Oświęcim in 1940 to gather intel on the situation of its inmates and report it to the Polish Underground State. In the death camp's inhumane conditions, he founded the Union of Military Organizations. In Europe, he's known as the author of the first accounts of the crimes against Poles, Jews transported from entire Europe, and people of other nations committed there. Arrested in 1947 by the Security Service, he was sentenced to death by the Communist court and executed in 1948 in Warsaw.

Autor rzeźby/sculptor: Józef Opala

Generał Józef Haller

Józef Haller, generał Wojska Polskiego, poseł na sejm RP, organizator Legionu Wschodniego, dowódca 3 Pułku Legionów w 1914 roku, od 1916 roku II Brygady Legionów Polskich, w 1918 r. II Korpusu Polskiego na Ukrainie. Członek Komitetu Narodowego Polskiego, który powierzył mu dowództwo nad Błękitną Armią we Francji. W wojnie polsko-bolszewickiej dowodził północnymi odcinkami frontu. W 1936 r. był współzałożycielem opozycyjnego tzw. Frontu Morges, a następnie współtworzył Stronnictwo Pracy. Po wybuchu II wojny światowej wyjechał z kraju, w latach 1940-1943 pełnił funkcję ministra oświaty w rządzie gen. Sikorskiego.

Józef Haller, general in the Polish Army, member of the Sejm of the Polish Republic, organiser of the Eastern Legion. Commander of the 3rd Legion Regiment in 1914, of the 2nd Polish Legion Brigade from 1916, of the 2nd Polish Corps in Ukraine in 1918. Member of the Polish National Committee; the Committee appointed him commander of the Blue Army in France. Commander of the northern front sections during the Polish-Soviet War. In 1936, co-founder of the so-called Morges Oppositionist Front, and later cofounder of the Labour Party. Left the country upon the outbreak of World War Two; in the years 1940-1943, served as minister of education in General Sikorski's government.

Autor rzeźby / sculptor : prof. Wiesław Bielak

Generał Władysław Anders

Generał Władysław Anders zasłynął jako dowódca bohaterskiego 2. Korpusu Polskiego, który w maju 1944 r. zdobył broniony przez Niemców masyw górski Monte Cassino we Włoszech, otwierając zachodnim aliantom drogę na Rzym. Wcześniej, w 1941 r., sformował w Związku Sowieckim Polskie Siły Zbrojne z tysięcy polskich obywateli aresztowanych przez NKWD po wkroczeniu Armii Czerwonej do Polski 17 września 1939 r. i zwolnionych w 1941 r. – po uderzeniu Niemiec na ZSRS. Latem 1942 r. wyprowadził z nieludzkiej ziemi 115 tys. Polaków, w tym 72 tys. żołnierzy.

General Władysław Anders went down in history as the heroic commander of the Polish II Corps. In May 1944, his unit captured the hill of Monte Cassino in Italy defended by the Germans, opening the way to Rome for the Allies. Earlier, in 1941, he formed the Polish Armed Forces in the Soviet Union, drafting thousands of Polish citizens arrested by the NKVD after the Soviet invasion of Poland on 17th September 1939, who were released in 1941 when Germany attacked the USSR. In the summer of 1942, he led 115,000 Poles, including 72,000 soldiers, out of the land of brutal Soviet regime.

Autor rzeźby/sculptor : Wojciech Siek

Generał August Emil Fieldorf 'Nil'

Generał Leopold Okulicki 'Niedźwiadek'

Generał August Emil Fieldorf „Nil” dowodził w Polsce okupowanej przez Niemców podczas II wojny światowej Kedywem – legendarnym pionem Komendy Głównej Armii Krajowej, organizującym dywersję i działania partyzanckie. Z jego rozkazu dokonano zamachów na Dowódcę SS i Policji na Dystrykt Warszawski Franza Kutschera, zwanego „katem Warszawy” oraz Wilhelma Krügera, Najwyższego Dowódcę SS i Policji w Generalnym Gubernatorstwie. Aresztowany w 1950 r. przez Urząd Bezpieczeństwa, odmówił współpracy z komunistami. Został skazany na śmierć i powieszony w warszawskim więzieniu mokotowskim.

General August Emil Fieldorf "Nil" was in charge of Kedyw, the legendary division of the Head Command of the Home Army, organizing subversion and guerilla operations. It was on his orders that assassination attacks were carried out targeting Franz Kutschera, SS and Police Leader for the Warsaw District, called the "Executioner of Warsaw", and Wilhelm Krüger, Chief of SS and Police in the General Government. Arrested in 1950 by the Security Service, he refused to cooperate with the Communists. He was sentenced to death and hanged in the Mokotów prison in Warsaw.

Autor rzeźby/sculptor: Wojciech Siek

Generał Leopold Okulicki „Niedźwiadek” był ostatnim komendantem Armii Krajowej, którą rozwiązał w styczniu 1945 r., kilka miesięcy po klęsce Powstania Warszawskiego, by uchronić żołnierzy przed terrorem wkraczającej na polskie ziemie Armii Czerwonej. W marcu 1945 r. został porwany przez NKWD z 15 przedstawicielami Polskiego Państwa Podziemnego do Moskwy, gdzie – przy milczeniu zachodnich aliantów Polski – wszystkich uprowadzonych postawiono przed sądem pod zarzutem działania na szkodę Związku Sowieckiego. Skazany na 10 lat, został zamordowany w 1946 r. w moskiewskim więzieniu.

General Leopold Okulicki "Niedźwiadek" was the last commander in chief of the Home Army, which he disbanded in January 1945, a few months after the Warsaw Uprising fell, to protect his soldiers against the horrors of the Red Army invading Poland. In March 1945, he was abducted to Moscow by the NKVD, alongside 15 representatives of the Polish Underground State. There, they were all tried on the charges of acting against the Soviet Union, while the Allied Forces did nothing to prevent it. Sentenced to 10 years of imprisonment, he was murdered in 1946 in a Moscow prison.

Autor rzeźby/sculptor: Stanisław Stolina

Ignacy Daszyński

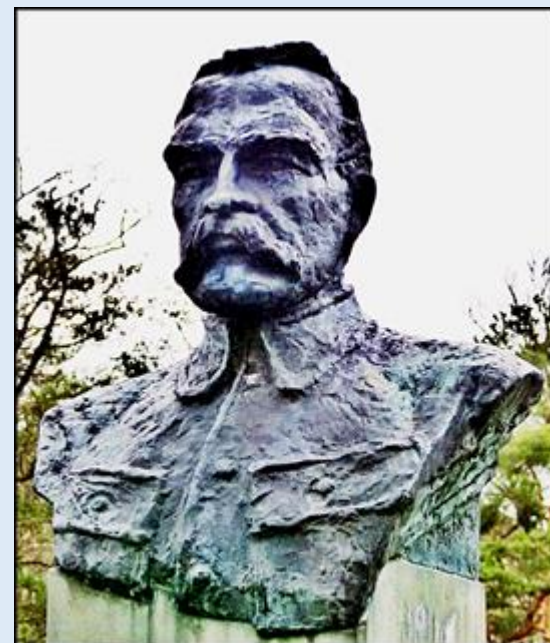

Ignacy Daszyński, polski działacz socjalistyczny i niepodległościowy, współzałożyciel galicyjskiej Polskiej Partii Socjalno-Demokratycznej, od 1919 r. działacz Polskiej Partii Socjalistycznej. W listopadzie 1918 został premierem Tymczasowego Rządu Ludowego RP w Lublinie. W okresie wojny polsko-bolszewickiej w randze wicepremiera zasiadał w Rządzie Obrony Narodowej. W latach 1922-1928 pełnił funkcję wicemarszałka sejmu, a następnie marszałka (do 1930 r.).

Ignacy Daszyński, Polish socialist and independence activist, co-founder of the Polish Social-Democratic Party based in Galicia, Polish Socialist Party activist since 1919. Appointed Prime Minister of the Temporary People's Government in Lublin in November 1918. Served as Deputy Prime Minister on the National Defence Government during the Polish-Soviet War. In the years 1922-1928, Deputy Speaker, then Speaker of the Sejm (National Assembly) (until 1930).

Autor rzeźby / sculpsor : prof. Wiesław Bielak

Marszałek Józef Piłsudski

Józef Piłsudski, mąż stanu i pierwszy Marszałek Polski, którego nazwisko stało się symbolem odzyskania przez Polskę niepodległości po przeszło wiekowym okresie rozbiorów, stanął w listopadzie 1918 r. na czele odrodzonej Rzeczypospolitej. Stworzona przez niego armia, której załóżkiem była Pierwsza Kompania Kadrowa i Legiony Polskie, powstrzymała w 1920 r. najazd bolszewicki, ratując niepodległość państwa i powstrzymując marsz Armii Czerwonej na Europę Zachodnią. Umocnił pozycję Polski na arenie międzynarodowej. Spoczywa na Wawelu, a jego serce pochowano w Wilnie w grobie matki.

Józef Piłsudski was a statesman and the first Marshall of Poland. His name became a symbol of Poland's independence after over a century of partitions. In November 1918, he stood at the helm of the reborn Republic. The army he created, founded on the basis of the First Cadre Company and the Polish Legions, stopped the Bolshevik invasion in 1920, saving Poland's independence and preventing the Red Army from advancing on Western Europe. He strengthened the position of Poland in the international arena. His remains rest on the Wawel Hill in Kraków, whereas his heart was buried in Vilnius in his mother's grave.

Autor rzeźby/sculpsor: Stefan Dousa

Roman Dmowski

Roman Dmowski, polityk, pisarz polityczny, publicysta założyciel i ideolog Narodowej Demokracji, członek Ligi Polskiej, w 1893 r. stanął na czele Ligi Narodowej, kierował także Stronnictwem Demokratyczno-Narodowym. Był przewodniczącym Komitetu Narodowo Polskiego w Paryżu, reprezentował Polskę podczas konferencji paryskiej w 1919 r. Poseł na Sejm Ustawodawczy. W 1920 roku był członkiem Rady Obrony Państwa a w 1923 roku piastował funkcję Ministra Spraw Zagranicznych. Założyciel Obozu Wielkiej Polski a następnie Stronnictwa Narodowego.

Roman Dmowski, politician, political writer, publicist, founder and ideologist of the National Democracy, Polish League member; became leader of the National League in 1893, also in charge of the National-Democratic Party. Chairman of the Polish National Committee in Paris, represented Poland at the Paris Peace Conference of 1919. Member of the Legislative Sejm (Assembly). Council of National Defence member in 1920; in 1923, served as Minister of Foreign Affairs. Founder of the Camp of Great Poland, and later of the National Party.

Autor rzeźby / sculptor : prof. Wiesław Bielak

Bł. ks. Jerzy Popiełuszko

Błogosławiony ksiądz Jerzy Popiełuszko, męczennik, w stanie wojny wprowadzonym 13 XII 1981 r. dla zdławienia „Solidarności” bronił godności człowieka i upominał się o prawdę. Na odprawiane przez niego w warszawskim kościele św. Stanisława Kostki Msze św. za Ojczyznę zjeżdżały się z całej Polski dziesiątki tysięcy Polaków. Upominał się o przywrócenie „Solidarności”, gwałtownie wołał o uwolnienie internowanych i więzionych, piętnował zło, które szerzyli komuniści. Za wierność prawdzie i Ewangelii został porwany i zamordowany przez funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa.

Blessed Jerzy Popiełuszko, priest and martyr, defended human dignity during the martial law period started on 13th December 1981 to suppress the “Solidarity” movement. His masses celebrated in St. Stanislaus Kostka Church in Warsaw were attended by thousands of Poles, who arrived from all over the country. He urged “Solidarity” to be restored and was a vocal supporter of the release of those interned and imprisoned. He denounced the moral corruption of the Communists. His devotion to the truth and the Gospel cost him his life after he was kidnapped and murdered by officers of the Communist Security Service.

Autor rzeźby/sculptor: Stefan Dousa

Wincenty Witos

Wincenty Witos, polski działacz ludowy, związany z Polskim Stronnictwem Ludowym. W okresie autonomii galicyjskiej był posłem do Sejmu Krajowego (1908-1914) i austriackiej Rady Państwa (1911-1918), jednocześnie pełnił funkcję wójta Wierzchosławic (1908-1931). W 1914 r. wszedł w skład Naczelnego Komitetu Narodowego, od 1915 r. zbliżał się do orientacji prozachodniej. Prezes Komisji Likwidacyjnej w Krakowie. W II RP był trzykrotnie premierem, członek Rady Obrony Państwa. W latach 1933-1939 przebywał na emigracji. W okresie drugiej wojny światowej internowany przez Niemców.

Wincenty Witos, Polish peasant activist with connections to the Polish People's Party. In times of Galician autonomy, member of the Diet of Galicia and Lodomeria (1908-1914) and of the Austrian State Council (1911-1918); also the mayor (vogt) of Wierzchosławice (1908-1931). Joined the Supreme National Committee in 1914, began leaning towards pro-western options from 1915. Chairman of the Polish Liquidation Committee in Cracow. Thrice-Prime Minister in the Second Polish Republic, member of the Council of National Defence. In exile in the years 1933-1939. Interned by Germans during World War Two.

Autor rzeźby / sculptor : prof. Wiesław Bielak

General Stanisław Maczek

General Stanisław Maczek był organizatorem pierwszych oddziałów pancernych odrodzonej w 1918 r. Polski. Podczas II wojny światowej pod jego dowództwem biła się słynna 1. Dywizja Pancerna – wielka jednostka wojskowa, która brała udział w lądowaniu aliantów w Normandii w sierpniu 1944 r., a następnie w walkach z Niemcami we Francji oraz wyzwoleniu belgijskich i holenderskich miast. Pozbawiony po wojnie przez komunistyczne władze obywatelstwa polskiego, osiadł w Wielkiej Brytanii, gdzie zarabiał na życie jako sprzedawca i barman. Od 1981 r. w Bredzie działa Muzeum Generała Maczka.

General Stanisław Maczek organized the first armored warfare in the history of Poland, the country that won back its independence in 1918. During World War II the famous Polish 1st Armored Division fought under his command. It was this great military unit that took part in the Normandy landings in August 1944, followed by the battles against the Germans in France as well as the liberation of Belgian and Dutch cities. After the war, stripped of Polish citizenship by the Communist authorities, he settled in Britain. There, he earned his living as a salesman and bartender. Since 1981, the Museum of General Maczek operates in Breda, Netherlands.

Autor rzeźby/sculptor: Józef Opala

Generał Kazimierz Sosnkowski

Kazimierz Sosnkowski, generał Wojska Polskiego, jeden z najbliższych współpracowników Józefa Piłsudskiego w okresie legionowym, stał na czele Związku Walki Czynnej. W latach 1920-1924 był ministrem spraw wojskowych. We wrześniu 1939 roku dowodził Frontem Południowym. Komendant główny Związku Walki Zbrojnej (1939-1940). Od 1943 do 1944 Wódz Naczelny Polskich Sił Zbrojnych. Po wojnie wyemigrował do Kanady, gdzie podjął się próby zjednoczenia polskich środowisk emigracyjnych.

Kazimierz Sosnkowski, general in the Polish Army, one of Józef Piłsudski's closest coworkers in times of the Legions, leader of the Union for Active Resistance. Minister for military affairs in the years 1920-1924. Commander of the southern front in September 1939. Commander-in-chief of the Union for Armed Struggle (1939-1940). Commander-in-Chief of the Polish Armed Forces in the years 1943-1944. Left for Canada after World War Two; campaigned to unite Polish immigrant communities in North America.

Autor rzeźby / sculptor : Dorota Boryło

Wojciech Korfany

Wojciech Korfany, polski polityk i działacz społeczny na Śląsku, jeden z liderów chrześcijańskiej demokracji, w latach 1903-1912 zasiadał w Kole Polskim w Reichstagu, gdzie bronił praw ludności polskiej. Zastąpił wystąpieniem 25 X 1918 r. pruskim parlamencie, w którym zażądał przyłączenia do przyszłego państwa polskiego wszystkich ziem zaboru pruskiego i terenów Górnego Śląska. Był uczestnikiem powstania wielkopolskiego (1918/1919), polskim komisarzem plebiscytowym na Górnym Śląsku (1920), a także dyktatorem III powstania śląskiego. Poseł na sejm I i II kadencji, w 1923 wicepremier.

Wojciech Korfany, Polish politician and social activist in Silesia, part of the Christian Democracy leadership circles, in the years 1903-1912 member of the Polish Parliamentary Group in the Reichstag, where he spoke in defence of Polish nationals' rights. Famous for his speech of October 25th 1918 in the Prussian Parliament, wherein he demanded that the future Polish state include all territories of the Prussian partition and Upper Silesia. Insurgent of the Greater Poland Uprising (1918/1919), Polish Plebiscite Commissioner in Upper Silesia (1920), and dictator of the 3rd Silesian Uprising. Member of the Polish Sejm of the 1st and 2nd term, appointed Deputy Prime Minister in 1923.

Autor rzeźby / sculptor : Dorota Boryło

Pułkownik Ryszard Kukliński

Pułkownik Ryszard Kukliński przekazywał potajemnie w latach 70. XX w. najwyższym władzom USA tysiące tajnych dokumentów Układu Warszawskiego, ujawniając plany atomowego uderzenia ZSRS na Europę Zachodnią. Miał do nich dostęp jako oficer sztabowy komunistycznego Wojska Polskiego, podporządkowanego sowieckiemu dowództwu w Moskwie. Działał do 1981 r., ryzykując życiem, ponieważ wiedział, że w przypadku wojny terytorium Polski zostanie zniszczone bronią jądrową. Zdaniem wielu historyków, a także wysokich amerykańskich wojskowych, przyczynił się do uniknięcia III wojny światowej.

Colonel Ryszard Kukliński secretly passed thousands of confidential documents of the Warsaw Pact to the highest US authorities in the 1970s, revealing the plans of the Soviet Union for a nuclear strike against Western Europe. He had access to these as a staff officer of the Communist Polish Army answering to the Soviet command in Moscow. He operated until 1981, risking his life, because he knew that in the event of a nuclear war Poland would be obliterated. According to many historians as well as high US military officers, he helped to prevent World War III.

Autor rzeźby/sculptor: Wojciech Siek

Zbigniew Herbert

Zbigniew Herbert, poeta, eseista, dramatopisarz – wzór poety niezłomnego – swym życiem w komunistycznej Polsce dowiódł, że możliwa była wierność wartościom, takim jak prawda i dobro oraz postępowanie zgodne z nakazem sumienia. Dla wielu Polaków jego wiersze stały się moralnym drogowskazem. Pierwsze tomiki wydał po zmianach politycznych w PRL w 1956 r., wtedy też zaczął podróżować po Europie, zbierając materiały do książek o kulturze antycznej i zachodniej. Po „okrągłym stole” w 1989 r. opowiadał się za zerwaniem w życiu publicznym z komunistyczną przeszłością.

Zbigniew Herbert, poet, essayist, playwright, an epitome of an “indomitable poet”, proved with his life in Communist Poland that it was possible to stay true to values like truth and goodness, and follow one’s conscience. For many Poles, his poems became a moral beacon. He released his first volumes of poetry after the political changes in the People’s Republic of Poland in 1956. This was also when he began to travel through Europe, gathering material for books on ancient and Western culture. After the Round Table Agreement in 1989, he was a vocal advocate of breaking with the Communist past in public life.

Autor rzeźby/sculptor: Wojciech Siek

Książę Józef Poniatowski

Józef Poniatowski (1763-1813), bratanek Stanisława Augusta, książę, polski generał. Podczas wojny w obronie Konstytucji 3 maja był jednym z dowódców armii polskiej. Po zwycięskiej bitwie z Rosjanami pod Zieleńcami w 1792 r., gdzie dał przykład odwagi, król ustanowił medal wojenny *Virtuti Militari* i nim go odznaczył. Za wierność Napoleonowi Bonapartemu jako jedyny nie-Francuz został uhonorowany tytułem marszałka. Zginął w rzece Elsterze podczas bitwy pod Lipskiem w 1813 r. Stał się symbolem epoki napoleońskiej. Pochowano go na Wawelu jako pierwszego Polaka, który nie był monarchą.

Józef Poniatowski (1763-1813) was a prince, general, and nephew of King Stanisław II Augustus. During the war in defense of the Constitution of May 3, 1791 he was a commander of the Polish army. After his heroic victory against the Russians in the Battle of Zieleńce in 1792, the king established the *Virtuti Militari* war medal and decorated him with it. For his loyalty to Napoleon Bonaparte, he was made a Marshal of France as the only non-French commander. He drowned in the River Elster during the Battle of Leipzig in 1813. He was buried at the Wawel Castle as the first Pole who was not a monarch.

Stanisław Konarski

Stanisław Konarski (1700-1773) duchowny, pisarz polityczny, poeta i pedagog. Gorliwy propagator stosowania w mowie i piśmie nienagannej, zrozumiałej i prostej polszczyzny. Przeprowadził w szkołach pijarskich zmiany w zakresie edukacji, inicjując nauczanie w języku polskim oraz zajęcia z historii i geografii, które stały się wzorem dla reform szkolnictwa zaproponowanych przez Komisję Edukacji Narodowej. Ponad trening pamięci wyżej cenił analizowanie i rozumienie zapamiętywanych treści. To dla niego wybito medal „*Sapere auso*”, co tłumaczy się: „temu, który ośmielił się być mądrym”.

Stanisław Konarski (1700-1773) was a priest, political writer, poet, and educator. He encouraged the use of impeccable and clear Polish language in both speech and writing. His improvements in Piarist schools, such as establishing Polish as the teaching language, and introducing history and geography classes, became the basis for the educational reforms later proposed by the Commission of National Education. He valued the analysis and understanding of memorized content over mere memory training. King Stanisław II Augustus had the medal “*Sapere auso*” - “For the one who dared to be wise” minted in his honor.

Stefan Czarniecki

Stefan Czarniecki (1599-1665), jeden z najwybitniejszych dowódców wojskowych I Rzeczypospolitej, który w czasie najazdu szwedzkiego (1655-1660), wierny królowi Janowi II Kazimierzowi, dowodził obroną Krakowa, a następnie prowadził wojnę partyzancką, przechylając szalę zwycięstwa na polską stronę. Brał udział w wielu wojnach przeciw Kozakom, Tatarom i Moskalom. Jako dowódca zastąpił podjętą w 1658 r. wyprawą do Danii, opisaną w „Pamiętnikach” Jana Chryzostoma Paska. O nim mówią słowa trzeciej zwrotki hymnu państwowego: „Jak Czarniecki do Poznania po szwedzkim zaborze...”.

Stefan Czarniecki (1599-1665) was a prominent military commander of the Polish-Lithuanian Commonwealth. During the Swedish invasion (1655-1660) he remained loyal to King John II Casimir and led the defense of Kraków. His use of guerrilla warfare tipped the scales of the conflict in Poland's favor. He fought in many wars against the Cossacks, Tartars and Muscovites. He distinguished himself as a commander during the military expedition to Denmark in 1658, which was immortalized by his contemporary, writer Jan Chryzostom Pasek, in The Memoirs. His accomplishments earned him a mention in the Polish national anthem.

Generał Stanisław Sosabowski

Generał Stanisław Sosabowski utworzył w Wielkiej Brytanii podczas II wojny światowej pierwszą w historii Wojska Polskiego brygadę spadochronową. Wyszkolił ponad 2 tys. żołnierzy, którzy przedostali się tam po klęsce wrześniowej i stanął na czele jednostki gotowej do walki w najcięższych warunkach. Hasło 1. Samodzielnej Brygady Spadochronowej: „Najkrótszą drogą” wyrażało nadzieję, że zostanie ona zrzucona do okupowanej Polski. Decyzją Brytyjczyków nie została jednak wykorzystana do wsparcia Powstania Warszawskiego, lecz wzięła udział w operacji desantowej „Market Garden”.

General Stanisław Sosabowski created the first parachute brigade in the history of the Polish Army during World War II in Great Britain. He trained more than 2,000 soldiers, who made their way to the occupied Poland after it was defeated in the September campaign of 1939, and was put in charge of the unit that was prepared to fight in the most adverse conditions. The motto of the 1st Independent Parachute Brigade - "By the shortest route" - expressed the hope that it will be deployed in Poland. However, by the decision of the British, it wasn't used to aid the Warsaw Uprising, but instead took part in the airborne operation "Market Garden".

Autor rzeźby/sculptor: Wojciech Batko

Jan Długosz

Jan Długosz (1415-1480), kronikarz, duchowny i dyplomata, który w „Rocznikach” - jednym z najwybitniejszych dzieł średniowiecznej historiografii europejskiej - spisał w języku łacińskim dzieje Polski od czasów najdawniejszych do XV w. Wychował synów króla Kazimierza Jagiellończyka: czterech przyszłych królów i świętego - Kazimierza. W opracowaniu „Banderia Prutenorum” zawarł opis i ilustracje 56 chorągwi krzyżackich zdobytych pod Grunwaldem, tworząc jedyny średniowieczny dokument tego typu. Pochowany w krypcie zasłużonych w kościele oo. Paulinów na Skatce w Krakowie.

Jan Długosz (1415-1480) was a chronicler, priest, and diplomat. In his Annals, one of the most outstanding works of European medieval historiography, he covered (in Latin) the history of Poland from 10th to 15th century. He tutored the sons of King Casimir IV: four future kings and a Catholic saint, Casimir Jagiellon. In Banderia Prutenorum he gathered the descriptions and illustrations of 56 banners taken from the Teutonic Knights in the Battle of Grunwald, treating the only medieval document of this kind. He was buried in the Crypt of the Meritorious at the Pauline Fathers monastery in Kraków.

Stanisław Żółkiewski

Stanisław Żółkiewski (1547-1620); hetman, sekretarz króla Stefana Batorego, stronnik Jana Zamoyskiego, obrońca Krakowa przed arcyksięciem Maksymilianem Habsburgiem. Imponujące zwycięstwo ciężkiej jazdy, husarii, przez niego dowodzonej nad pięciokrotnie większą armią moskiewską pod Kłuszynem w 1610 r. otworzyło Polakom drogę do zdobycia Moskwy. Przed bitwą zagrzewał swoich rycerzy do walki słowami: „Nadzieja w męstwie, ocalenie w zwycięstwie”. Zginął w nierównej walce podczas odwrotu spod Cecory w 1620 r. Na jego dokonaniach wzorował się prawnuk, późniejszy król Jan III Sobieski.

Stanisław Żółkiewski (1547-1620) was a hetman, secretary of King Stefan Batory, and supporter of Jan Zamoyski. He defended Kraków against attempted occupation by the forces of Archduke Maximilian Habsburg. The impressive victory of the hussar cavalry under his command, heavily outnumbered by the Muscovite army in Kłuszyn in 1610, enabled the Poles to conquer Moscow. Before the battle, he cheered his soldiers with the words: "hope in bravery, salvation in victory". He died in an uneven battle during the retreat from Cecora in 1620. His feats inspired his great-grandson, who went on to become King of Poland - John III Sobieski.

Artur Grottger

Artur Grottger (1837-1867) pochodzący z Podola (dziś na Ukrainie) polski malarz, który przeszedł do historii przede wszystkim jako autor patriotycznych cykli rysunkowych, „Polonii”, „Lithuanii” i „Warszawy”, poświęconych Powstaniu Styczniowemu oraz walce o niepodległość. Posługując się alegorią i symbolem przedstawiał utrzymane w mrocznym klimacie, dramatyczne, przepojone romantyczną uczuciowością sceny martyrologiczne. To z jego twórczości wywodzi się utrwalaony w świadomości pokoleń malarski obraz powstańczej legendy. Został pochowany na Cmentarzu Łyczakowskim we Lwowie.

Artur Grottger (1837-1867) was a Polish painter born in Podole (now Ukraine). He went down in history first and foremost as the author of patriotic series of drawings: Polonia, Lithuania, and Warsaw, which were dedicated to Poland's January Uprising and the nation's struggle for independence. Using allegory and symbolism, he depicted dark, dramatic scenes of romantic martyrdom. His works helped establish the legend of the insurgence in the hearts and minds of many generations of Poles. He was buried at Lychakiv Cemetery in Lviv, Ukraine.

Joachim Lelewel

Joachim Lelewel (1786-1861), wybitny historyk, przez większość życia zajmował się nauką - opracował ponad 250 map, głównie z geografii historycznej starożytności i średniowiecza, a rozprawy poświęcone naukom pomocniczym historii przyniosły mu uznanie europejskich uczonych. W dziejach Polski znany jako działacz niepodległościowy i jeden z głównych ideologów szlacheckiego obozu demokratycznego. Przypisywane mu słowa: „W imię Boga za naszą i waszą wolność” widniały na sztandarach powstania listopadowego, a on sam był członkiem rządu powstańczego. Od 1831 r. żył na emigracji.

Joachim Lelewel (1786-1861) was a prominent historian. He dedicated most of his life to science, creating over 250 maps, mostly historical ones of the ancient and medieval world. His treatises devoted to the auxiliary sciences of history brought him recognition among European scholars. He supported the Polish struggle for independence and was one of the main ideologists of the democratic nobility. The words attributed to him, "For our freedom and yours", were displayed on the banners of the November Uprising. He was a member of the insurgent government. Since 1831, he lived in exile.

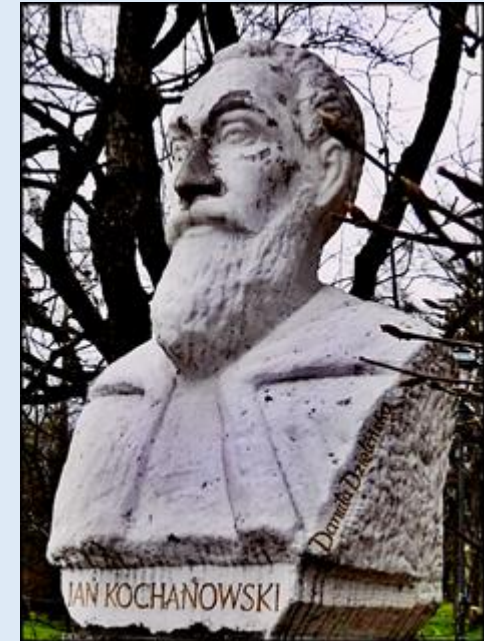
Kazimierz Pułaski

Kazimierz Pułaski (1745-1779) dowódca, bohater polski i amerykański. Więcej czasu spędzał na polu bitwy niż na dworach. Sygnatariusz i jeden z dowódców Konfederacji Barskiej. Zasłynął walkami w Okopach Świętej Trójcy w 1769 r. i obroną Jasnej Góry przed Rosjanami (1770-1771). Skazany na śmierć za przygotowanie zamachu na króla Stanisława Augusta, uciekł z Polski. W wojnie o niepodległość kolonii angielskich w Ameryce dowodził zorganizowaną przez siebie kawalerią. Za udział w ratowaniu życia Jerzego Waszyngtona został generałem. Zmarł od ran odniesionych w bitwie pod Savannah.

Kazimierz Pułaski (1745-1779) was a military commander and hero of both Poles and Americans. He spent more time on battlefields than at royal courts. He was a signatory and one of the leaders of the Bar Confederation. He fought at the Ramparts of the Holy Trinity in 1769 and defended the Jasna Góra Monastery against the Russians (1770-1771). Sentenced to death for plotting a coup against Stanisław II Augustus, he fled from Poland and went on to become a cavalry commander during the American Revolutionary War. For his role in saving George Washington's life, he was made general. He died in the Battle of Savannah.

Jan Kochanowski

Jan Kochanowski (1530-1584), geniusz poetycki, któremu polszczyzna zawdzięcza swój literacki kształt, napisał pierwszy polski utwór dramatyczny „Odprawa posłów greckich”, podkreślając w nim konieczność rezygnacji przez rządzących z dobra własnego na rzecz dobra publicznego. Jako autor „Psałterza Dawidów” przybliżył Polakom biblijną Księgę Psalmów, a jego hymn „Czego chcesz od nas Panie...” śpiewany jest podczas kościelnych nabożeństw. Niektóre sformułowane przez niego myśli pełnią rolę przysłów, na przykład: „A jeśli komu droga otwarta do nieba, tym, co służą ojczyźnie”.

Jan Kochanowski (1530-1584) was a brilliant poet who shaped the literary Polish language. He wrote the first Polish dramatic piece entitled The Dismissal of the Greek Envoys, in which he urged those in power to renounce acting in their own interest for the sake of the common good. Through David's Psalter he helped Poles understand the meaning of the Book of Psalms. His hymn, What Do You Want from Us, Lord? is sung to this day by the faithful at church services. Some of the maxims he formulated would later become proverbs, such as: "If anyone deserves to go to Heaven, it is those who serve their fatherland".

Adam Mickiewicz

Adam Mickiewicz (1798-1855) urodzony koło Nowogródka jeden z największych poetów romantycznych, rozpoczął słynny polski epos narodowy, „Pana Tadeusza”, słowami: „Litwo, ojczyzna moja”. W utworze napisanym na emigracji z tęsknoty za krajem ukazał obraz odchodzącej na zawsze w przeszłość szlacheckiej kultury i obyczajowości. Dramatem „Dziady” wprowadził do ówczesnej polskiej świadomości narodowej przekonanie, że zniewolona Polska po cierpieniach i śmierci zmartwychwstanie w chwale - jako „Mesjasz narodów”. „My z niego wszyscy...” - taki hołd oddał mu Zygmunt Krasiński.

Adam Mickiewicz (1798-1855) was a great Romantic poet. His famous Polish national epic *Sir Thaddeus*, beginning with the words "Lithuania, my fatherland!", was written in exile as an expression of longing for his country. In it, he portrayed the twilight days of noble culture and customs. With the drama *Forefathers' Eve*, he inspired a belief among his compatriots that occupied Poland, having symbolically suffered and died, would one day rise again in glory as the "Messiah of the nations". Zygmunt Krasiński, a fellow Romantic poet, paid him tribute, stating: "We all descend from him".

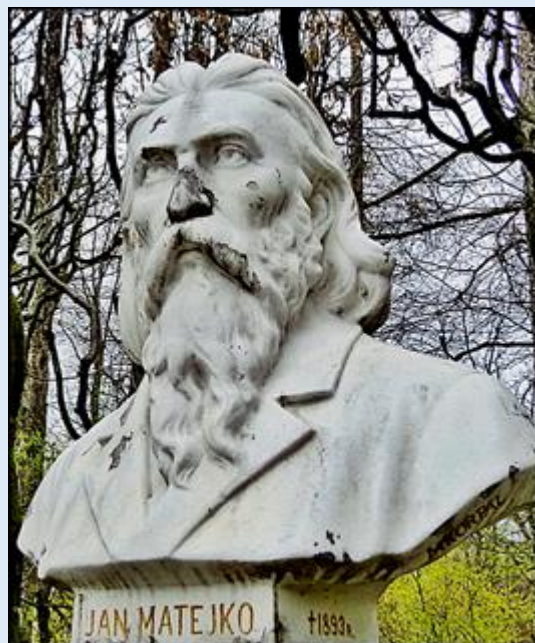
Fryderyk Chopin

Fryderyk Chopin (1810-1849), genialny polski kompozytor i wirtuoz, nazywany „poetą fortepianu”, łączył w twórczości największe osiągnięcia muzyczne doby romantyzmu z tradycjami polskiej twórczości narodowej. W jego utworach pobrzmiewają echa mazura, poloneza, krakowiaka oraz innych polskich tańców dworskich i ludowych. Słynną „Etiudę rewolucyjną” napisał w Stuttgarcie na wieść o upadku Powstania Listopadowego w 1831 r. Niemal połowę życia spędził na emigracji, gdzie utrzymywał kontakty z Adamem Mickiewiczem i Juliuszem Słowackim. Spoczywa na paryskim cmentarzu Père-Lachaise.

Fryderyk Chopin (1810-1849) was a brilliant Polish composer and virtuoso, dubbed "the Poet of the Piano". His works combined the greatest musical accomplishments of Romanticism and the traditions of Polish national art, expressed through borrowings from mazur, polonaise, krakowiak and other Polish court and folk dances. His *Revolutionary Étude* was inspired by the fall of the November Uprising in Poland in 1831. Having spent almost half of his life abroad, he cultivated relations with renowned Polish Romantic poets Adam Mickiewicz and Juliusz Słowacki. He was buried at Père-Lachaise Cemetery in Paris.

Jan Matejko

Hieronim Dekutowski 'Zapora'

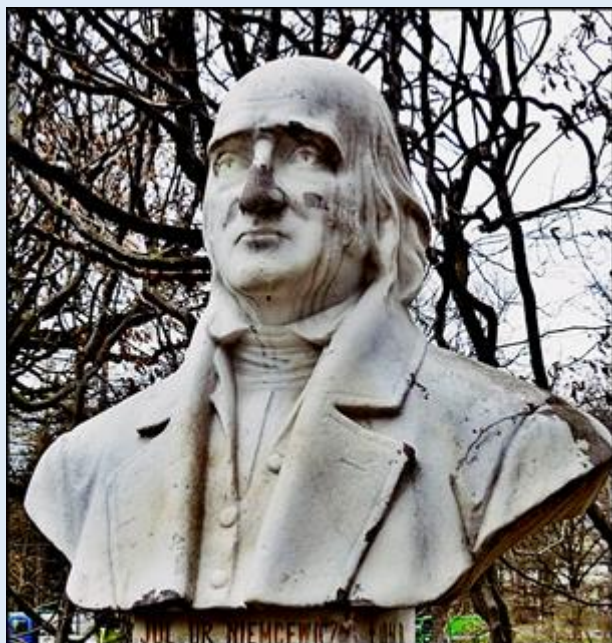

Hieronim Dekutowski „Zapora”, oficer Wojska Polskiego, uczestnik walk z Niemcami we wrześniu 1939 r. i obrony Francji w 1940 r., został po specjalnym przeszkoleniu w Wielkiej Brytanii zrzucony w 1943 r. na spadochronie do okupowanego kraju. Jako cichociemny, dowódca Kierownictwa Dywersji Armii Krajowej na Lubelszczyźnie, przeprowadził ponad 80 akcji bojowo-dywersyjnych przeciwko Niemcom. Po wkroczeniu Sowietów w 1944 r. stanął na czele oddziałów podległych Zrzeszeniu „Wolność i Niezawisłość”. Zginął zamordowany przez komunistów po brutalnym śledztwie w 1949 r.

Hieronim Dekutowski "Zapora", officer of the Polish Army, fought against the Germans during their invasion on Poland in September 1939 and defended France in 1940. Having undergone a special training in the United Kingdom, he was parachuted into the occupied Poland in 1943. As a Cichociemny ("Silent Unseen") and Commander of the Directorate for Subversion of the Home Army in the Lublin region, he performed over 80 combat and subversion operations against the Germans. After the Soviet rule started in 1944, he was in charge of the troops of the Freedom and Independence Movement. Following a brutal interrogation, he was murdered by the Communists in 1949.

Autor rzeźby/sculptor: Dorota Boryło

Julian Ursyn Niemcewicz

Julian Ursyn Niemcewicz (1757-1841) dramaturg, publicysta, poseł na Sejm Wielki, był zwolennikiem naprawy państwa bez udziału Rosjan. W politycznym dramacie „Powrót posła” przekonywał do reform. Współtworzył Konstytucję 3 maja oraz uniwersały wydawane przez Tadeusza Kościuszkę, z którym się przyjaźnił. Brał udział w powstaniach: Kościuszkowskim w 1794 r. i listopadowym w 1831 r. Dzieje państwa polskiego spisane przez niego w „Śpiewach historycznych” były w okresie zaborów - mimo ingerencji cenzury - podstawowym źródłem edukacji patriotycznej kolejnych pokoleń.

Julian Ursyn Niemcewicz (1757-1841) was a playwright, publicist, and deputy of the Great Sejm. He supported the idea of repairing the state without Russian involvement. In the political drama *The Return of the Deputy* he advocated reforms of the country. He co-wrote the Constitution of May 3, 1791 and the legal acts of his friend Tadeusz Kościuszko. He participated in the Kościuszko Uprising of 1794 and the November Uprising of 1831. Despite censorship, the history of Poland he presented in *Historic Songs* was the primary source of patriotic education for generations of Poles during the Partitions.

Tadeusz Rejtan

Tadeusz Rejtan (1742-1780) szlachcic ziemi nowogródzkiej, głęboko przekonany o konieczności odrzucenia na sejmie rozbiorowym 1773 r. traktatu o podziale części ziem Rzeczypospolitej między Rosję, Austrię i Prusę. Głośno protestował, próbował przekonać posłów i króla do swoich racji, wykradł nawet laszkę marszałkowską, bez której nie można było rozpocząć obrad. Nie dał się przekupić ani zastraszyć. Przeszedł do historii heroiczną, choć nieudaną, próbą powstrzymania posłów przed przyjęciem przez polski parlament haniebnego aktu oddania obcym państwom części terytorium.

Tadeusz Rejtan (1742-1780) was a nobleman of the Nowogródek Voivodeship. He opposed the Partition Treaty of 1773, which divided the Polish-Lithuanian Commonwealth between Russia, Austria, and Prussia, and tried to dissuade the members of the Parliament and the king from adopting it. He even stole the marshal's cane, without which it was impossible to commence the proceedings. He could be neither bribed, nor intimidated. He is remembered for his heroic, yet unsuccessful, attempt at stopping the shameful act of surrendering parts of the country's territory to foreign states through a political decision.

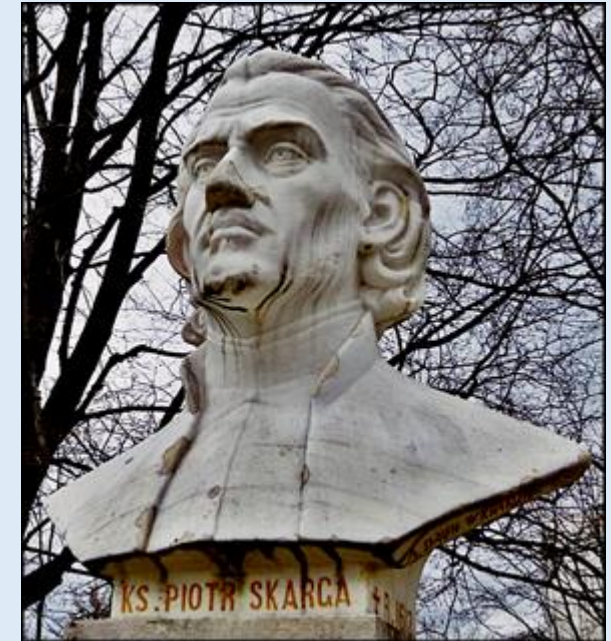
Mikołaj Kopernik

Mikołaj Kopernik (1473-1543), zastąpił nowatorską astronomiczną teorią heliocentryczną głoszącą, że nieruchome Słońce jest okrążane przez Ziemię i inne planety poruszające się po swoich orbitach. Koncepcja ta, zwana przewrotem kopernikańskim, wywarła wpływ na rozwój nauk ścisłych i sposób myślenia o miejscu człowieka we wszechświecie. Sformułował zasadę mówiącą, że „gorszy pieniądz wypiera lepszy” - jeśli na rynku są dwa rodzaje pieniądza, a jeden z nich uchodzi za „lepszy” (np. ma wyższą zawartość kruszcu), to będzie gromadzony, a w obiegu pozostanie „gorszy”.

Mikołaj Kopernik (1473-1543) revolutionized astronomy. He was the author of the heliocentric theory, according to which the Earth and other planets travel around the Sun. This concept, dubbed the Copernican Revolution, caused a paradigm shift in sciences and changed the way people thought about their place in the universe. Kopernik also formulated the principle stating that “bad money drives out good”: if there are two types of money on the market and one of them is considered “better” (for example, it has a higher content of ore), it will be accumulated while the “bad” type will remain in circulation.

Ks. Piotr Skarga

Piotr Skarga (1536-1612), jezuita, który przez całe życie służył Bogu i Ojczyźnie. Wybitny kaznodzieja królewski, dla kapłanów pozostaje niedoścignionym wzorem głoszenia z mocą Słowa Bożego. Fundował szkoły, drukarnie oraz seminaria. Wspomagał chorych i biednych, ofiarując im potrzebną pomoc duchową i materialną oraz tworząc dla nich pierwsze w Polsce instytucje charytatywne. Potomnym pozostawił setki pism, w tym „Kazania sejmowe” i „Żywoty Świętych”. Do dziś powtarzane są słowa jego modlitwy za rządzącymi „by ludem sobie powierzonym mądrze i sprawiedliwie zdołali kierować”.

Piotr Skarga (1536-1612) was a Jesuit priest who served God and Poland all his life. His outstanding oratory skills made him an unmatched preacher of the Word of God. He founded schools, printing houses, and seminaries. He helped the sick and the poor, offering them spiritual and material assistance, and creating for them the first charitable institutions in Poland. He left a legacy of hundreds of writings, including Sejm Sermons and Lives of the Saints. To this day, the words of his prayers for those in power are remembered, urging them to rule their subjects wisely and fairly.

Zygmunt Krasiński

Zygmunt Krasiński (1812-1859), wielki polski poeta romantyczny, potomek magnackiego rodu; wizjoner, który największego zagrożenia dla porządku społecznego i godności ludzkiej upatrywał w ruchach dążących do rewolucji i unicestwienia wartości chrześcijańskich. Syntezę swoich konserwatywnych poglądów, ukształtowanych przez historię bolesnego doświadczenia rewolucji francuskiej 1789 r., zawarł w utworze „Psalmy przyszłości” oraz dramacie „Nie-Boska komedia”, kończącym się słynnymi słowami przywódcy obozu rewolucyjnego „Galilae, vicisti” – „Galilejczyku, zwyciężyłeś!”.

Zygmunt Krasiński (1812–1859) was a great Romantic poet and visionary of noble birth. He perceived the revolutionary tendencies of his time and attempts at destroying Christian values as the greatest threats to social order and human dignity. He laid out a synthesis of his conservative views, shaped by the painful history of the French Revolution, in the collection of poems Psalms of the Future and the drama The Un-Divine Comedy. The latter ends with the words uttered by a character depicted as the leader of the revolutionary camp: “Galilae, vicisti!” – “You have won, Galilean!”.

Sierżant Józef Franczak ‘Laluś’, ‘Lalek’

Józef Franczak „Laluś”, podoficer Wojska Polskiego, spędził w konspiracji ponad 20 lat – najpierw podczas okupacji niemieckiej, a od 1944 r., po wkroczeniu armii sowieckiej do Polski pod rządami komunistycznymi. Często zmieniał miejsca pobytu, korzystając z pomocy około 200 zaufanych ludzi, ryzykujących dla niego uwięzieniem. Pozostawał nieuchwytny mimo wciąż zastawianych na niego zasadzek. Zginął w walce, usiłując wyrwać się z obławy 21 października 1963 r. Datę jego śmierci przyjmuje się za symboliczny koniec powojennego zbrojnego podziemia antykomunistycznego w Polsce.

Józef Franczak “Laluś”, a non-commissioned officer of the Polish Army, spent over 20 years in hiding – first during the German occupation and then under the Communist rule, which started in 1944. He often changed locations with the help of about 200 trusted people, who risked imprisonment for him. He avoided capture despite being hunted relentlessly. He was killed in battle trying to break out of a police raid on 21st October 1963. The date of his death is considered a symbolic end of the post-war armed anti-Communist underground resistance in Poland.

Autor rzeźby/sculptor: Wiesław Domański

O. Augustyn Kordecki

Augustyn Kordecki (1603-1673), przeor klasztoru paulinów na Jasnej Górze. W 1655 r., podczas wojny ze Szwedami, podjął heroiczną decyzję o obronie klasztoru i stał się duchowym przywódcą żołnierzy oraz zakonników, walczących o prawo do zachowania państwa i wiary. Czterdziestodniowy opór przyniósł zwycięstwo. „W jednym wydarzeniu dokonały się równocześnie dwa procesy, to znaczy obrona naszej suwerenności jako narodu i państwa i obrona naszej tożsamości w wielkiej wspólnocie Kościoła katolickiego, związanego z Piotrem” - powiedział o obronie klasztoru w 1993 r. św. Jan Paweł II.

Augustyn Kordecki (1603-1673) was a prior of the Jasna Góra Pauline Monastery. In 1655, during the war with the Swedes, he made a heroic decision to defend the monastery and became the spiritual leader of the soldiers and friars fighting for the right to preserve the state and the Catholic faith. The forty-day resistance eventually brought victory. Pope John Paul II emphasized the importance of this feat, which aimed to uphold both Poland's sovereignty and the Polish nation's identity as part of the great community of the Catholic Church.

Jan Tarnowski

Jan Tarnowski (1488-1561), potomek senatorskiego rodu, uznawany za jednego z najwybitniejszych dowódców polskich w XVI w. Był kasztelanem krakowskim, wojewodą krakowskim i ruskim. Jako hetman wielki dowodził w 1531 r. w zwycięskiej bitwie z Wołochami pod Obertynem, a w trakcie wojny z Moskwą zdobył w 1535 r. Starodub i Homel. Zastąpił reformą taktyki wojennej, którą opisał w dziele „Consilium rationis bellicae”. Do historii przeszedł jako zwolennik wzmocnienia władzy królewskiej, a także założyciel Tarnopola. Jan Kochanowski poświęcił mu pieśń „O śmierci Jana Tarnowskiego”.

Jan Tarnowski (1488-1561) is considered one of the most prominent Polish commanders of the 16th century. He was a castellan of Kraków, and the voivode of the Kraków and Ruthenian Voivodeships. As Grand Crown Hetman, he led the troops in the victorious battle against Wolohs near Obertyn in 1531, and during the war with Moscovites in 1535 he conquered Starodub and Homel. He became famous due to the reform of war tactics which he described in Consilium rationis bellicae. He went down in history as a supporter of strengthening the royal authority, and founder of the city of Tarnopol.

Niedźwiedź Wojtek, towarzysz żołnierzy Armii Andersa

zdjęcia: Jan Nitecki

[POWRÓT DO STRONY GŁÓWNEJ IKONOGRAFII](#)